

Новембар – месец војних празника

За оне који знају ко су

Огледајући се у сопственој новембарској историји, обележавамо и прослављамо 11. његов дан као државни празник – Дан примирја у Првом светском рату, када су 1918. године у железничком вагону у шуми Компјен силе Антанте потписале примирје са Немачком. Тако је и окончан први Велики рат у новијој историји. А у том рату српска војска пружила је немерљив допринос савезничкој победи. Историчари бележе да је издржавши тешке борбе с војскама империја, суочавајући се са епидемијама, хладноћом, глађу и суровом природом, бранећи себе, своје најближе и своју државу, српски војник постао истински херој Великог рата.

У књизи о Првом светском рату, издање Медија центра „Одбрана”, Душан Бабац подсећа да је, када смо 1915. године били на албанској обали и када су савезници решавали да нас спасавају, велики син француског народа Бријан у француском парламенту изговорио: „Када би само један једини Србин апеловао на Француску да га спаси, јер неће да буде роб, дужност би Француске била да упути своју флоту и спаси га”. А овде није случај о једном једином, већ о више од стотине хиљада хероја тога по броју малог, али по духу великог народа српског. „Вив ла Србије”, заорило се у Парламенту и на тај начин је изгласана одлука о нашем спасавању.

И спасени смо, онолико колико нас је преостало после албанске голготе, и њу смо издржали. А онда смо својим костима засејали „плаву гробницу” Јонског мора, и на Виду и Крфу прикупили снагу за повратак на ратиште, за битку на Кајмакчалану, за пробој Солунског фронта, за ослобађање отаџбине.

Келнске новине од 1918. године, у чланку „Психологија повлачења”, пишу: „Мало војника се тукло онако како се тукао српски војник. Он је умирао тамо где му је било наређено да се држи”.

До последњег – тамо где је требало.

Зато је новембар прави месец да се сећамо. То сећање је квалитативан део нашег идентитета – славног, непокориво, слободољубивог. Зато се Дан Копнене војске, Дан пешадије и Дан Центра за обуку Копнене војске обележавају 16. новембра. Тог дана је 1914. године почела Колубарска битка, једна од најзначајнијих битка српске војске у Првом светском рату. Била је то и прва победоносна битка савезника у Великом рату. Носиоци борбених дејстава српске војске – једанаест пешадијских и једна коњичка дивизија – били су подржани са 426 ар-

тиљеријских оруђа. Та победа наплаћена нам је 25. септембра 1941, када је, како пише др Маријана Мраовић из Војног архива за „Одбрану”, опуномоћени главнокомандујући генерал Вермахта у Србији Франц Беме издао следеће наређење војницима Вермахта: „Ваш је задатак да прокрстарите земљом у којој се 1914. потоцима лила немачка крв услед подмуклости Срба, мушкараца и жена. Ви сте осветници тих мртвих. За целу Србију треба створити застрашујући пример који мора погодити целокупно становништво”. Потом су уследиле одмазде над цивилним становништвом у Шапцу, Краљеву и у Крагујевцу. Али нас све то није спречило да устанемо. Поново – за слободу.

Државном церемонијом у оквиру спомен-комплекс „Кадињача” код Ужица обележена је и 81. годишњица битке на Кадињачи, у којој је 29. новембра 1941. страдало 270 бо-

раца Радничког батаљона. Меморијални комплекс на Кадињачи сведочи о херојским новембарским данима 1941. године, када су припадници Радничког батаљона, као и борци 1. батаљона Посавског одреда и Орашке чете 2. шумадијског одреда пружили жесток отпор далеко надмоћнијем непријатељу, који је у том периоду спроводио офанзиву на ослобођену територију у историји познату као Ужичка република.

Још један значајан празник – Дан Команде за развој Београдске бригаде – обележава се 1. новембра у знак сећања на 1918. годину, када је Прва српска армија, под командом војводе Петра Бојовића, ушла у ослобођену престоницу. Била је то круна велике српске ратне епопеје, започете месец и по дана раније пробојем Солунског фронта.

И Дан Прве бригаде Копнене војске је у новембру. Тог 9. новембра 1918. јединица српске војске, предвођена мајором Војиславом Бугарским, ушла је у Нови Сад, тадашњи центар политичког покрета за отцепљење Срема, Баната, Бачке и Барање од Угарске и њихово уједињење са Србијом. Та и друге јединице српске војске које су ослободиле ову територију омогућиле су спровођење избора за Скупштину на којој је донета одлука о присаједињењу.

Неколико новембарских празника обележавамо текстовима и у овој „Одбрани”. И нисмо их све набројали. И Дан инжињерије је у новембру, Дан Првог центра за обуку, Дан војнотехничког института, Дан Војнобезбедносне агенције, Дан верске службе, Дан...

Зато је скоро сваки дан новембра празник – оних који знају ко су.!

Драгана Марковић

Војни календар доноси у сваком месецу, на свакој страници битне државне, војне, историјске и верске празнике. Када се погледа новембар, списак је дужи него у било ком другом месецу. Само читање побројаних новембарских празника уздиже јасну вредносу, моралну и историјску вертикалу која потцртава значај једног народа, његове државе и војске и њихово трајање.